

СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Володимира Даля
Кафедра економіки і підприємництва

Затверджую

Голова приймальної комісії
О.В. Поркуян
«   »   2017 р.

ПРОГРАМА

проведення додаткового фахового вступного випробування для осіб,
які вступають на навчання за освітньо-професійною програмою підготовки
МАГІСТРІВ зі спеціальності 051 «Економіка»
на базі освітньо-кваліфікаційного ступеня «бакалавр»,
здобутого за іншою спеціальністю

Северодонецьк, 2017

СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Володимира Даля
Кафедра економіки і підприємництва

Затверджую

Голова приймальної комісії
_____ О.В. Поркуян
« _____ » _____ 2017 р.

ПРОГРАМА

проведення додаткового фахового вступного випробування для осіб,
які вступають на навчання за освітньо-професійною програмою підготовки
МАГІСТРІВ зі спеціальності 051 «Економіка»
на базі освітньо-кваліфікаційного ступеня «бакалавр»,
здобутого за іншою спеціальністю

Севєродонецьк, 2017

Програму розроблено на підставі програми державної атестації студентів СНУ ім. В. Даля за спеціальністю «Економіка».

Програма складається з:

- програми фахових вступних випробувань;
- вимог до рівня підготовки вступників;
- переліку рекомендованої літератури;
- критеріїв оцінювання;
- порядку проведення фахового випробування.

Розробники програми

зав. кафедрою економіки і підприємництва
к.е.н., доц. І.М. Семененко
доц. кафедри економіки і підприємництва
к.е.н., доц. П.В. Кривуля

Програма фахових вступних випробувань

Економіка підприємства

Підприємство як суб'єкт ринкового механізму господарювання. Виробнича і організаційна структура, форми господарювання. Господарські товариства. Створення і ліквідація юридичних осіб. Основні виробничі фонди. Види зносу основних фондів та його відтворення. Амортизація, оновлення, ремонт. Форми відтворення та ефективність використання основних фондів. Показники рівня використання основних виробничих фондів. Нематеріальні активи: економічна сутність, значення, амортизація. Виробнича програма, її показники і вимірники. Система планів підприємства. Виробнича потужність: її показники і вимірники, методи їх розрахунку. Кадри підприємства: продуктивність праці та шляхи її підвищення. Мотивація і оплата праці. Форми і системи оплати праці. Собівартість продукції підприємства та фактори її зниження. Структура собівартості. Методи планування собівартості. Ціна. Види цін. Дохід підприємства: поняття та економічна сутність. Прибуток та рентабельність підприємства. Чинники зростання прибутку та пошук його резервів. Рентабельність продукції, виробництва, продажів. Показники і нормативи ефективності капітальних вкладень. Аналіз рівня беззбитковості. Економічна ефективність капітальних вкладень (інвестицій). Оборотні кошти підприємства та ефективності їх використання. Забезпечення конкурентоспроможності підприємства. Чинники забезпечення конкурентоспроможності продукції підприємства. Стратегія розвитку підприємства і бізнес-планування. Сутнісна характеристика і вимірювання ефективності виробництва. Реструктуризація і санація (фінансове оздоровлення) підприємств та організацій. Необхідність і значення періодичної переоцінки та індексації основних фондів. Видова (технологічна) структура основних фондів, чинники та тенденції її динаміки на виробничих підприємствах. Сутнісна характеристика нематеріальних ресурсів підприємства та їхній вплив на конкурентоспроможність продукції підприємства на ринку. Сучасна політика ресурсозбереження та ефективність її здійснення. Шляхи підвищення ефективності використання оборотних коштів підприємства. Проблеми нестачі оборотних коштів і поповнення їх обсягу за умов кризової економічної ситуації на підприємстві. Особливості оцінки ефективності організаційних нововведень. Вплив нововведень на виробництво та підприємницьку діяльність. Зарубіжний і вітчизняний досвід участі працівників у прибутках (доходах) та власності приватизованих підприємств.

Обґрунтування та напрямки зниження поточних витрат на підприємствах України. Методи дослідження трудових процесів і витрати робочого часу.

Планування та організація діяльності підприємства

Виробнича програма: зміст і порядок її розробки; обґрунтування виробничої програми виробничою потужністю. Планування витрат, склад витрат підрозділів підприємства. Формування кошторисів підрозділів, їх елемента та калькуляційна структура. Визначення постійних витрат їх роль в зниженні собівартості продукції. Планування прибутку та рентабельності. Джерела формування прибутку та його розподіл. Рентабельність та її види. Шляхи збільшення прибутку та рентабельності.

Теоретичні засади організації діяльності промислових підприємств. Проектування структури організації і системний підхід до управління. Основи організації і стимулювання праці на підприємствах. Сучасні методи організації планування виробництва на підприємствах. Основні напрями організації інноваційної діяльності. Сучасні методи організації основних виробничих процесів на підприємствах. Основи організації комплексного обслуговування виробництва. Організація виробництва і його техніко-технологічна база. Організація товарно-матеріальних запасів і логістичної системи. Складування. Основи організації управління якістю продукції та її сертифікація. Організація тактичного маркетингу і збуту продукції. Визначення ефективності застосування нових форм організації, виробництва та управління на підприємстві.

Фінансовий облік

Сутність зобов'язань підприємства. Визнання короткострокових зобов'язань. Класифікація короткострокових зобов'язань за розрахунками та позиками. Економічний зміст оплати праці. Завдання обліку праці та розрахунків з її оплати. Класифікація й облік персоналу підприємства. Види, форми і системи оплати праці. Склад фонду оплати праці. Джерела оплати праці персоналу. Документальне оформлення та облік використання робочого часу. Табельний облік. Методика нарахування заробітної плати персоналу підприємства за відпрацьований і невідпрацьований час та інших виплат. Види утримань із заробітної плати та їх облік. Зведення нарахованої заробітної плати за складом і категоріями працівників. Контроль за використанням фонду оплати праці. Узагальнення інформації про розрахунки за всіма видами платежів до бюджету. Класифікація довгострокових зобов'язань. Види діяльності підприємства та їх характеристика. Класифікація доходів підприємства. Економічний зміст реалізації (продажу)

продукції (товарів, робіт, послуг). Документальне оформлення реалізації продукції (товарів, робіт, послуг). Облік інших доходів звичайної (інвестиційної) діяльності. Облік надзвичайних доходів і витрат. Економічний зміст прибутку та його значення в діяльності підприємства. Поняття і призначення статутного капіталу та завдання обліку. Поняття і призначення пайового капіталу. Поняття і призначення резервного капіталу.

Економічний аналіз

Теоретичні основи економічного аналізу. Методологічні основи економічного аналізу. Методи економічного аналізу. Інформаційне забезпечення та організація економічного аналізу. Види економічного аналізу. Методика виявлення і обґрунтування резервів.

Значення, завдання, основні етапи, об'єкти та інформаційне забезпечення аналізу виробництва і реалізації продукції. Аналіз обсягів виробництва і реалізації продукції. Аналіз асортименту та структури продукції. Аналіз якості продукції. Аналіз ритмічності виробництва. Аналіз виконання договірних зобов'язань. Аналіз факторів та резервів збільшення виробництва і реалізації продукції. Значення та завдання, основні етапи та об'єкти аналізу забезпеченості підприємства ресурсами та ефективності їх використання. Основні показники забезпеченості підприємства персоналом. Аналіз складу та структури персоналу. Аналіз руху персоналу. Аналіз використання робочого часу. Аналіз продуктивності праці. Аналіз трудомісткості продукції. Значення, завдання, основні етапи, об'єкти та інформаційне забезпечення аналізу забезпеченості основними засобами та ефективності їх використання. Аналіз складу і структури основних засобів. Аналіз руху основних засобів. Аналіз технічного стану основних засобів. Аналіз інтенсивності та ефективності використання основних засобів. Значення, завдання, основні етапи, об'єкти та інформаційне забезпечення аналізу забезпеченості нематеріальними активами та ефективності їх використання. Значення, завдання, основні етапи, об'єкти та інформаційне забезпечення аналізу витрат підприємства та собівартості продукції. Визначення суми постійних і змінних витрат. Аналіз загальної суми витрат підприємства. Аналіз собівартості окремих видів продукції. Аналіз витрат за елементами. Аналіз витрат за статтями калькуляції. Аналіз прямих і непрямих витрат. Аналіз витрат за центрами відповідальності. Визначення резервів зниження витрат підприємства.

Поняття фінансових результатів діяльності підприємства. Порядок формування фінансових результатів діяльності підприємства. Аналіз рівня, структури та динаміки фінансового результату. Аналіз фінансових

результатів від різних видів діяльності. Аналіз формування та використання чистого прибутку. Поняття та значення рентабельності. Аналіз рентабельності підприємства, продукції, виробничих фондів, капіталу. Виявлення резервів збільшення прибутку та рентабельності. Сутність і значення майнового стану підприємства. Аналіз операційного (виробничого) та фінансового левериджу. Аналіз ризиків діяльності та ймовірності банкрутства підприємства.

Організація та методика маржинального аналізу. Організація та методика функціонально-вартісного аналізу. Стратегічний аналіз. Аналіз маркетингової діяльності підприємства. Аналіз інвестиційної та інноваційної діяльності підприємства. Аналіз зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

Економіка і нормування праці

Структура галузей економіки країни. Національна економіка. Система галузей господарства країни, принципи їх класифікації. Види класифікації галузей, їх особливості і призначення. Поняття структури економіки. Галузеві та міжгалузеві зв'язки. Структурні перетворення економіки в період її трансформації. Особливості організації праці в галузях економіки. Основні принципи та галузева специфіка нормування праці. Організація оплати праці в галузях і сферах економіки. Система участі у прибутку. Особливості планування трудомісткості та чисельності працівників у галузях економіки. Планування продуктивності праці. Планування витрат на робочу силу в галузях економіки.

Суть і роль нормування праці в організації праці. Завдання нормування праці. Сфера застосування результатів нормування праці. Предмет і об'єкт нормування праці. Трудовий процес і його складові. Виробничий цикл. Технологічний процес. Виробнича операція. Ручні, машинно-ручні, машинні (механізовані), автоматизовані й апаратурні операції. Класифікація витрат робочого часу і часу роботи обладнання. Види норм затрат праці: норми часу, норми виробітку, норми часу обслуговування, норми обслуговування, норми чисельності. Вплив нормування праці на техніко-економічні показники підприємства. Нормативи для нормування праці. Методи встановлення норм праці. Упровадження і перегляд норм. Організація й аналіз нормування праці на підприємстві.

Управління витратами

Поняття витрат і собівартості. Собівартість та витрати, які входять до неї. Класифікація витрат. Управління поточними витратами. Методи

калькулювання витрат. Аналіз беззбитковості. Управління витратами при прийнятті господарських рішень. Ціноутворення. Користувачі інформації про витрати та ціни.

Організація виробництва

Організація виробничого процесу у просторі. Організація виробничого процесу у часі. Техніко-економічні показники організації виробничого процесу у часі. Організація потокового виробництва, основні параметри перервно-потокових (прямо-потокових) ліній. Організація технічної підготовки виробництва. Зміст та економічне значення скорочення часу підготовки. Організація підготовки виробництва до створення нової продукції. Освоєння нових видів продукції. Методи переходу на виробництво нової продукції. Техніко-економічне обґрунтування на стадії конструкторської підготовки виробництва. Шляхи забезпечення технологічності нових видів продукції.

Організація допоміжних та обслуговуючих цехів підприємства, техніко-економічні показники їх роботи. Основні завдання планування ремонтної служби, система планово-запобіжного ремонту. Нормативна база ремонтних робіт.

Вимоги до рівня підготовки вступників

Учасник іспиту повинен:

Знати:

основний категоріальний апарат, історію виникнення та розвиток дисциплін, що викладаються кафедрою економіки підприємства;

сутність господарської діяльності підприємства, закономірність процесів і склад показників, що її характеризують;

взаємодію суб'єктів господарювання і держави;

права і обов'язки суб'єктів господарювання;

основні законодавчі та нормативні акти, які регламентують господарську діяльність підприємств;

сутність і методики аналізу ефективності діяльності промислових підприємств.

Уміти:

використовувати економічні дані для розрахунку показників, що характеризують використання основних і оборотних фондів підприємства;

здійснювати аналіз основних техніко-економічних та фінансових показників діяльності підприємства;

складати кошторис собівартості продукції;

визначати і аналізувати витрати підприємства;

розраховувати ціну на продукцію з урахуванням ринкової кон'юнктури;

складати внутрішні звіти підприємства;

визначати точку беззбитковості, строк окупності капітальних вкладень, економію і економічний ефект.

Рекомендована література

1. Бойчик І.М. Економіка підприємства. Навч. посібник.- К.: Атака, 2002.- 480 с.
2. Бревнов А.А. Организация частного предприятия в Украине. Харьков: Одиссей, 2004.
3. Господарський кодекс України
4. Економіка промислового підприємства / за ред. Н. М. Тюріної. - Львів : Новий світ-2000, 2008. - 312 с.
5. Економіка та організація інформаційного бізнесу: Навч. посіб.- К.: КНЕУ, 2002.
6. Економічний ризик та методи його вимірювання / Камінський А.- К., 2002.
7. Єгорова І. П. Економіка та організація діяльності об'єднань підприємств: Навч. посіб. - Львів: Магнолія 2006,2009. - 331 с.
8. Загородній А.Г., Павлішевський І.О. Бізнес-план. Планування підприємницьких об'єктів. – Львів, 1995.
9. Іванілов О. С. Економіка підприємства: підручник. - К. : Центр учбової літератури, 2009. - 728 с.
10. Іванова, Валентина Василівна. Планування і контроль на підприємстві: навч. посібник / В. В. Іванова. - Суми : Університетська книга, 2011. - 443 с.
11. Ковальчук І.В. Економіка підприємства: навч. посібник. - К. : Знання, 2008. - 679 с.
12. Котлер Ф. Маркетинг-менеджмент. Спб: Питер Ком, 1999.
13. Кривов'язюк, І. В. Підприємство в умовах ринку: навчальний посібник. - К. : Кондор, 2009. - 840 с.
14. Малий бізнес та підприємництво в ринкових умовах господарювання. /За ред.. Л.І. Воротиной. – К., 2002.
15. Медиков В. Производственные мощности и их использование.- М.: 2002- 264с.
16. Мочерний С.В., Устенко О.А., Чоботарь С.І. Основи підприємницької діяльності.- К.,2001.
17. Новицкий Н.И. Организация производства на предприятиях. М.: Финансы и статистика.2003.-387с.
18. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання ризиків. Навч. посіб. / За заг. ред. Донець Л. І. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 472 с.
19. Пеліхов Є. Ф. Економіка сучасного підприємства: навч.-метод. і практ. посібник. - К. : Хай-Тек Прес, 2009. - 344 с.

20. Покропивный С.Ф., Колот В.М. Предпринимательство: стратегия, организация, эффективность: Учебное пособие. К.: КНЭУ. 1998.
21. Покропивный С.Ф., Соболев С.М., Бизнес – план : технология разработки та обгрунтовання – К., 2002.
22. Розвиток малого підприємництва в Україні / Шпак В.І.– К., 2002.
23. Савицкая Г.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия. Учебник.- М.: ИНФРА – М, 2002.- 335с.
24. Савощенко А.С. Инфраструктура товарного рынка: Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2005.
25. Савруков Н.Т., Закиров Ш.М. Организация производства.-СПБ.: Лань, 2002, 222с.
26. Селезнев В.В. Основы рыночной экономики Украины. – К., 2000.
27. Склярченко В.К., Прудников В.М. Экономика предприятия. Конспект лекций.-М.: ИНФРА-М, 2001, 207с.
28. Фатхутдинов Р. А. Организация производства: Учебник. –М.: ИНФРА-М 2000. – 672с. (серия «Высшее образование»)
29. Фінанси підприємств: Підручник / Керівник авт. кол. наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. 3-тє вид., перероб. та доп. - К.: КНЕУ, 2000.
30. Хозяйственный кодекс Украины. – Харьков: Фактор, 2004.
31. Хомяков, Володимир Іванович. Потенціал і розвиток підприємства: навч. посібник / В. І. Хомяков, В. М. Белінська, О. В. Федоренко. - К. : Кондор, 2011. - 432 с.
32. Цал-Цалко Ю.С. Витрати підприємства: Навч. посібник.- К: ЦУЛ, 2002.- 406 с.
33. Шепеленко Г.И. Экономика, организация и планирование производства на предприятии. Москва – Ростов-на-Дону, 2003.-590с.
34. Экономика предприятия. Под ред. В.Я. Горфинкеля, В.А. Швандара.- М.: ЮНИТИ, 2003.- 718с. ч
35. Экономика предприятия. Учебник. Под ред. С.Ф. Покропивного. - Киев:- 2003.- 606с.
36. Экономика предприятия: Учебное пособие /Под ред. Л.Г. Мельника.- Сумы: ИТД «Университетская книга», 2002.- 632 с.

Критерії оцінки знань при складанні фахового вступного випробування

Рівень компетенції	Критерій рівня компетенції студента	Відповідність знань та умінь студента критерію рівня компетенції	Бал	
Високий	Студент глибоко і в повному обсязі засвоїв програмний матеріал, грамотно, вичерпно та логічно викладає його в усній або письмовій формі. При цьому знає рекомендовану, літературу, виявляє творчий підхід і правильно обґрунтовує прийняті рішення, добре володіє різносторонніми вміннями та навичками при виконанні практичних задач.	Компетентність вище середнього рівня вимог даного критерію	90-100	
		Компетентність на рівні вимог даного критерію	85-89	
		Компетентність нижче рівня вимог даного критерію, але достатня	81-84	
Середній	Студент знає програмний матеріал, грамотно і за суттю викладає його в усній або письмовій формі, припускаючи незначні неточності в доказах, трактовці понять та категорій. При цьому володіє необхідними вміннями та навичками при виконанні практичних задач	Компетентність вище середнього рівня вимог даного критерію, але нижче попереднього	74-80	
		Компетентність на рівні вимог даного критерію	65-73	
		Компетентність нижче рівня вимог даного критерію, але достатня	60-64	
Достатній	Студент знає тільки основний програмний матеріал, припускає неточності, недостатньо чіткі формулювання, непослідовність у викладанні відповідей в усній або письмовій формі. При цьому нетвердо володіє вміннями та навичками при виконанні практичних задач	Компетентність вище середнього рівня вимог даного критерію, але нижче попереднього	51-59	
		Компетентність на рівні вимог даного критерію	31-50	
		Компетентність нижче рівня вимог даного критерію, але достатня	31-40	
Низький	Студент не знає значної частини програмного матеріалу. При цьому припускає принципові помилки в доказах, трактовці понять та категорій, виявляє низьку культуру оформлення знань, не володіє основними вміннями та навичками при виконанні практичних задач. Студент відмовляється від відповіді на контрольні запитання	Компетентність недостатня	Потрібна додаткова навчальна робота з дисципліни	21-30
			Потрібна велика додаткова навчальна робота з дисципліни	11-20
			Потрібний повторний курс вивчення дисципліни	0-10
Дуже низький		Компетентність з даної навчальної дисципліни практично відсутня	0	

Низький та дуже низький рівні підготовки є недостатніми для участі у рейтинговому конкурсі на зарахування.

Порядок проведення і критерії фахового вступного випробування

Додаткове фахове вступне випробування для вступу на навчання за освітньо-кваліфікаційним рівнем «магістр» проводиться у письмовій формі.

Для проведення фахового вступного випробування формуються окремі групи вступників в порядку надходження документів. Група складає не більше 30 осіб. Список допущених до тесту ухвалюється рішенням атестаційної комісії, про що складається відповідний протокол, який передається до приймальної комісії.

Фахове вступне випробування проводиться згідно з розкладом, який передається до приймальної комісії.

Для проведення фахового вступного випробування головами атестаційних комісій попередньо готуються переліки питань відповідно до «Програми фахових вступних випробувань». Програма фахових вступних випробувань оприлюднюється засобами наочної інформації на інформаційних стендах структурного підрозділу університету.

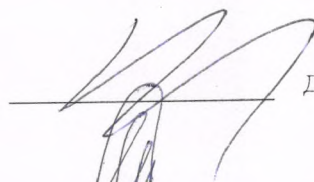
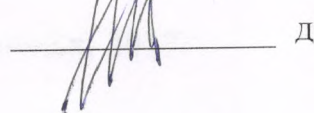
На фахове вступне випробування вступник з'являється з паспортом, при пред'явленні якого він отримує завдання. Тестових завдань у випробуванні 20, кожне тестове завдання оцінюється у 5 балів. Результати вступного випробування оцінюються за 100-ти бальною шкалою і відмічаються у завданні.

Рівень знань вступника за результатами тестування заноситься також до відомості і підтверджується підписами трьох членів комісії. Відомість оформляється одночасно з завданням вступника і передається до приймальної комісії.

Заяву про апеляцію вступник може подати в день оголошення результатів фахового вступного випробування до 17:00 години.

Голова фахової атестаційної
комісії

Член фахової атестаційної
комісії

доц. Галгаш Р. А.

доц. Івченко Є. А.